

Nr 34.

Ankom till riksdagens kansli den 12 maj 1916 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av dels Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag m. m. dels ock i anledning därav väckta motioner.

Närvarande vid ärendets slutliga behandling: herrar Petersson i Lidingö villastad, Alexanderson, Trana, Söderbergh, Gezelius, Stårner, Knut Larsson, Rogberg, greve Spens, Lindhagen, Schotte, Persson i Norrköping, Gustafsson i Örebro, Karlsson i Fjäl, Borg och Holmdahl.

Genom en den 7 april 1916 dagtecknad proposition, nr 137, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att antaga följande här nedan intagna förslag till

1) lag om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag,

2) lag om ändrad lydelse av 68 § i gruvestadgan den 16 maj 1884,

3) lag innefattande tillägg till lagen den 28 juni 1895 om handelsbolag och enkla bolag,

4) lag om ändrad lydelse av 23, 54, 63, 91, 92, 94, 105 och 132 §§ i lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag samt

5) lag om ändrad lydelse av 6, 20 och 54 §§ i lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar.

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 9 saml. 26 häft. (Nr 34.)

I samband med denna proposition, som hänvisats till lagutskottet, har utskottet till behandling förehåft följande med anledning därav väckta motioner, nämligen:

inom första kammaren

nr 108 av herr *Strömberg* samt

inom andra kammaren

nr 272 av herr *Lindhagen* och

nr 273 av herr *Lübeck*.

Beträffande grunderna för de ifrågavarande lagförslagen får utskottet, i den mån ej redogörelse därför här nedan lämnas, hänvisa till den kungl. propositionen jämte därvid fogade protokollsutdrag med bilagor.

I fråga om vad motionärerna hemställt samt vad de till stöd för sina yrkanden anfört tillåter sig utskottet hänvisa till motionerna, i den mån desamma icke finnas införda här nedan i samband med behandlingen av de kungl. förslagen i de delar, ifrågavarande motioner för varje särskilt fall avse.

Lag om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

2 §.

I 2 § första stycket göres för vissa svenska rättssubjekt, däri det utländska inflytandet kan befaras vara eller bliva alltför mäktigt, rätten att här i riket förvärva fastighet eller gruvegendom eller idka gruvdrift beroende av koncession, som kan lämnas antingen generellt (s. k. allmänt tillstånd) eller för varje särskilt fall. Genom möjligheten till allmänt tillstånd avses att bereda nödig rörelsefrihet åt sådana svenska bolag eller föreningar, där med hänsyn till förekommande omständigheter tillräckliga garantier mot obehörigt utländskt inflytande kunna anses föreligga.

Vid det kungl. förslagets granskning i lagrådet uttalades mot bestämmelsen om allmänt tillstånd allvarliga betänkligheter. En dylik koncession skulle för de bolag, som erhöle sådan, skapa ett privilegium, som måste kännas tryckande och måhända obilligt av dem, som representerade konkurrerande bolag, vilka icke lyckats erhålla samma förmån. I många fall torde en dylik koncession vara ett oundgängligt villkor för bolagets verksamhet. De bolag, som erhöle koncession, finge däri- genom en så stark ställning, att konkurrensen för andra bolag bleve omöjliggjord. Men även det privilegierade bolagets ställning vore osäker; koncessionen måste på given anledning kunna när som helst återkallas.

Den otrygghet, som härav måste följa beträffande själva grunden för det privilegierade bolagets verksamhet, vore påtaglig. Någon kontroll över det sätt, varpå privilegierade bolag dreve sin verksamhet, vore icke ifrågasatt och torde svårligen kunna anordnas.

Kungl. Maj:t ansåg emellertid bestämmelsen om allmänt tillstånd böra bibehållas; det vore vid införandet av en förbudslagstiftning sådan som den ifrågavarande, vars verkningar näppeligen kunde på förhand fullt överskådas, lämpligt att bevara möjlighet till allmän dispens i fall, där lagen kunde befinnas verka alltför strängt.

De inom lagrådet uttalade betänkligheterna torde emellertid enligt utskottets mening vara välgrundade. Härtill kommer ytterligare, att genom möjligheten till allmänt tillstånd ifrågavarande lagstiftnings effektivitet lätt äventyras. Det finnes intet hinder för utlänning att, sedan bolag eller förening väl erhållit allmänt tillstånd, förvärva övermakt inom bolaget eller föreningen. Utskottet anser fördenskull, att bestämmelsen om allmänt tillstånd bör ur förslaget utgå.

Utskottet.

I andra stycket av förevarande paragraf öppnas för svenska aktiebolag, vars aktier äro ställda till viss man, möjlighet att ställa sig utanför koncessionssystemet genom intagande i bolagsordningen av förbehåll att viss del av bolagets aktier icke må genom teckning eller överlåtelse förvärfvas av utlänning eller sådana svenska rättssubjekt, beträffande vilka kunde anses föreligga fara för ett övervägande utländskt inflytande. Förbehållet skulle enligt det till lagrådet remitterade förslaget avse bolagets samtliga aktier. Lagrådet anmärkte häremot, att det syfte, man genom bestämmelsen om förbehåll velat ernå, eller att genom förbehållet övervägande utländskt inflytande å bolagets angelägenheter skulle vara utestängt, syntes kunna med tillräcklig säkerhet nås, om man uppställde allenast den fordran, att minst en viss kvotdel av bolagets aktier eller, där enligt bolagsordningen alla aktier icke medförde lika rösträtt, av samtliga aktiers hela rösttal skulle vara bunden. Kvotdelens storlek borde bestämmas i lagen och gränsen sättas så lågt, som med bibehållande av nödig trygghet mot ett övervägande utländskt inflytande inom bolaget kunde ske. Med anledning härav begränsades förbehållet så, att detsamma endast behövde gälla viss del, vid varje tid minst tre fjärdedelar av bolagets aktier eller, om aktier med olika röstvärde funnes, minst det antal aktier, att röstetalet för dem utgjorde tre fjärdedelar av röstetalet för bolagets samtliga aktier. Härom anförde föredragande departementschefen bland annat: »Den ståndpunkt, det

remitterade förslaget intager i berörda hänseende, är obestriddigen den enda, som giver fullständig trygghet; särskilda förhållanden, framför allt aktiemajoritetens fördelning på flera eller färre händer samt de för bolaget gällande bestämmelserna om begränsning av rösträtten å bolagsstämma, kunna nämligen tänkas föranleda kombinationer, enligt vilka jämväl en ganska ringa kvotdel av bolagets aktier bereder innehavaren ett mycket starkt, kanske för tillfället övermäktigt inflytande i bolagets angelägenheter. Men en praktiskt sett tillfredsställande trygghet synes dock vinnas även genom ett förbehåll med den nu i förslaget upptagna begränsningen, och då det givetvis är i hög grad önskvärt att det inhemska näringslivets frihet icke inskränkes mera än förhållandena med nödvändighet påkalla, synes en sådan lindring av det remitterade förslagets bestämmelse vara att förorda.»

I motionen nr 272 har herr *Lindhagen* yrkat, att den i § 2 ifrågasatta rätten för utlänning att förvärva vissa aktier i bolag av nu ifrågasvarande slag måtte ur förslaget utgå.

Utskottet.

Det synes emellertid utskottet antagligt, att en bestämmelse, som innehåller, att ett sådant förbehåll, varom här är fråga, måste avse bolagets samtliga aktier, komme att medföra svårigheter för ett stort antal nu befintliga svenska bolag, åt vilka utan fara kan medgivas lättnad i koncessionstvånget. Detta gäller särskilt om, på sätt utskottet föreslår, möjligheten att erhålla allmänt tillstånd bortfaller. Säkerligen kan i det stora flertalet bolag en viss aktieminoritet innehavas av utlänningar och med dem i förevarande hänseende jämställda svenska rättssubjekt utan att fara för övermäktigt utländskt inflytande föreligger. Men å andra sidan kan ifrågasättas, huruvida icke den kvotdel av bolagets aktier, som enligt förslaget skulle kunna med den i 2 § avsedda verkan högst förbehållas utlänningar och med dem likställda svenska bolag och föreningar, är för högt tilltagen. Sant är visserligen, att med hänsyn till den i 79 § av aktiebolagslagen aktiebolag medgivna frihet att i bolagsordningen intaga bestämmelse om inskränkning i aktieägares rätt att utöva rösträtt någon kvotdel ej kan angivas, som under alla förhållanden tryggar mot utländskt inflytandes övervikt. Men så mycket synes dock ifrågasvarande kvotdel böra begränsas, att icke utländskt innehav av den tillåtna aktieparten kan, med stöd av den i nämnda paragraf angivna legala begränsningen i rösträtts utövande, under vissa förhållanden bereda innehavarna bestämmanderätt i bolagets angelägenheter å bolagsstämma. Ur denna synpunkt anser utskottet, att sådant i bolagsordningen intaget förbehåll, som skall för bolaget medföra befrielse från koncessionstvånget,

bör innehålla, att allenast viss del, vid varje tid mindre än en femtedel av bolagets aktier, eller, om aktier med olika röstvärde finnas, det antal aktier, att röstetalet för dem utgör mindre än en femtedel av röstetalet för bolagets samtliga aktier, må förvärfvas av sådana rättssubjekt, varom här är fråga.

I sin ovan omförmälda motion har herr *Lindhagen* vidare hemställt om sådan ändring i förslaget, att uti 4 § begreppen »mindre vattenfall, mindre torvmosse eller dylikt» måtte om möjligt mera konkretiseras och även möjlighet till enhetlighet i prövning enligt 5 § vinnas.

4 §.

Då syftet med den nu föreslagna förbuds- och koncessionslagstiftningen icke är att utestänga bolag eller föreningar, däri utlänningar äga del, från drivande av handel eller industriell verksamhet här i landet, har man ansett sig böra från förbudet undantaga fastighet av visst slag, som kan för bolags eller förenings verksamhet vara behöfelig. Såsom av de i 4 § uppräknade exempel framgår, torde härvid hava avsetts icke sådan fastighet, som utgör det väsentliga underlaget för bolagets eller föreningens verksamhet såsom exempelvis vattenfall för ett bolag, som har till uppgift att alstra och försälja energisk energi, utan allenast sådan fastighet, som i bolagets hand är att anse som ett hjälpmedel för dess egentliga verksamhet. Då emellertid det praktiskt taget knappast lärer vara möjligt att upprätthålla en dylik åtskillnad och det vidare måste anses synnerligen önskvärt att frågan, huruvida vattenfall eller torvmosse, därom prövning enligt 4 § påkallas, är av sådan omfattning, att 4 § därå bör äga tillämpning, varder av de olika Konungens befallningshavande bedömd efter i möjligaste måtto enhetliga grunder, har utskottet, särskilt med hänsyn till dylika fastigheters betydelse såsom kraftkällor, ansett lämpligt att till paragrafen fogas en bestämmelse av innebörd, att såsom mindre vattenfall icke må i något fall anses vattenfall, varur vid vanligt lågvatten uppenbarligen kunna uttagas mer än etthundra turbinhastkrafter, samt att som mindre torvmosse icke i något fall må anses torvmosse av större areal än tjugofem hektar. Inom nämnda gränser äger alltså Konungens befallningshavande att pröva, när ett vattenfall eller en torvmosse må anses såsom »mindre». Och lärer det vara självfallet att vid denna prövning hänsyn tages till förhållandena i allmänhet inom den landsända, där vattenfallet eller torvmossen är belägen. Det hade visserligen varit önskvärt, att i paragrafen kunnat angivas vissa mått även för sådana stenbrott samt grus- och lertag, som däri avses, men

Utskoltei.

då detta svårligen låter sig göra och för övrigt ej torde vara av samma vikt som då frågan gäller vattenfall eller torvmosse, har utskottet i denna del ansett sig ej böra vidtaga annan ändring än att även ifråga om grus- eller lertag uttalats, att detsamma, för att 4 § skall därå äga tillämpning, bör vara »mindre».

5 §. Första stycket av 5 § har utskottet ansett lämpligen böra med viss mindre omredigering överflyttas till 4 §.

I 5 § andra stycket har jämväl vidtagits viss jämkning, föranledd dels av vad utskottet beträffande föregående paragraf föreslagit, dels ock därav, att det föreskrivna förfarandet uppenbarligen bör äga tillämpning jämväl då tillstånd att förvärva fast egendom sökes enligt 1 §.

8 §. I lagen den 4 maj 1906 angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom stadgas i 6 § tredje stycket, att om bolag eller förening köpt fastighet, som i nämnda lag avses, under förhållanden, som motsvara de i förevarande paragraf angivna, och sannolika skäl visas för, att fastigheten ej kunnat utan förlust avyttras, Konungen äger på därom gjord ansökan medgiva anstånd med fastighetens föryttrande efter ty skäligt prövas. Enligt förevarande paragraf skulle en vidsträcktare rätt medgivas inropare, som i denna lag avses, av fastighet eller gruva, så att inroparen i regel kunde påräkna tillstånd att behålla egendomen. Det skäl, som i motiveringen till den Kungl. propositionen anförts för nu ifrågavarande avvikelse från 1906 års lag — hänsynen till utländska kreditgivare — synes utskottet föga bärande, och håller utskottet före, att inroparens rätt varder vederbörligen tillgodosedd dels genom den i 1 § Konungen tillerkända allmänna befogenhet att meddela tillstånd till egendomens besittande dels, där sådant tillstånd ej finnes kunna medgivas, genom rätt för Konungen att medgiva anstånd med fastighetens föryttrande utöver den i 7 § stadgade tid. Utskottet har av sådan anledning ansett, att förevarande paragraf bör erhålla en lydelse, som även i nu ifrågavarande hänseende överensstämmer med motsvarande stadgande i 1906 års lag.

10 §. Ändringen i 10 § är uteslutande redaktionell.

12 §. I 12 § stadgas vissa inskränkningar i rätten att förfoga över aktier i sådana svenska bolag, vars aktier äro ställda till viss man och som äga naturtillgångar av mera betydande värde. Aktier i dessa bolag,

som vid tiden för den föreslagna lagens ikraftträdande ägas eller äro tecknade av svenska rättssubjekt — således jämväl bolag och föreningar utan undantag — må ej genom teckning eller överlåtelse förvärfvas av utlänningar eller med dem enligt förslaget jämnställda svenska bolag och föreningar. Motsvarande gäller även beträffande nyemission av aktier. Utskottet finner det vara synnerligen angeläget, att även sådana här i riket belägna fastigheter eller gruvor, som redan tillhöra svenska aktiebolag, skyddas från att genom aktieförvärfv komma under utländskt inflytande. Den gräns för nämnda skydd, som ifråga om fastighets storlek och vattenfalls hästkraftantal upptagits i Kungl. Maj:ts förslag, är emellertid enligt utskottets uppfattning alltför hög och synes böra dragas väsentligt lägre. Utskottet har därför föreslagit gränsen beträffande fastigheter till 1,000 hektar och beträffande vattenfall till 500 hästkrafter. — I övrigt hava jämväl i denna paragraf vidtagits vissa redaktionella jämkningar.

De ändringar, som utskottet föreslagit i 14 §, äro betingade av vad utskottet under 2 § hemställt.

14 §.

Den i förevarande paragraf bolag medgivna rätt att, utan hinder därav att bolagsordningen icke innehåller förbehåll, varom i 2 § förmäles, förvärva fastighet eller gruva eller idka gruvdrift, därest viss del av bolagets aktier försetts med påskrift, som i paragrafen omförmäles och anteckning därom gjorts i aktieboken, avser allenast sådana bolag, som omförmälas i 12 § d. v. s. bolag, som redan vid lagens ikraftträdande äga mera betydande naturtillgångar och vilkas aktier fördenskull träffas av den inskränkning i förfoganderätten, som i samma paragraf stadgas. Andra bolag äro ifråga om rätten till fastighets förvärfv och gruvdrift underkastade de allmänna bestämmelserna om införande av förbehåll i bolagsordningen eller sökande av Konungens tillstånd.

I fråga om det sätt, varå vid ansökan om lagfart å fastighet, som förvärfvats med stöd av bestämmelserna i 14 §, skall styrkas, att de i samma paragraf angivna betingelserna förefinnas, är särskilt stadgande ej meddelat. I detta hänseende gälla alltså de bevismedel, som domstolen finner sig kunna godtaga. Intyg av notarius publicus om verkställd anteckning i aktieboken och av lantmätare angående storleken av fastighet eller av vattenverksingenjör om antalet hästkrafter i vattenfall torde bliva de vanligast förekommande bevismedlen.

De ändringar som utskottet föreslagit i denna paragraf äro betingade av vad utskottet under 2 paragraf hemställt.

18 §.
Herrar Ström-
bergs och
Lübecks
motioner.

Med anslutning närmast till det i 18 § gjorda undantag från den föreslagna lagens tillämplighet hava herrar *Strömberg* och *Lübeck* i sina ovan omförmälda, i denna del likalydande motioner hemställt, »att vad förslaget innehåller om svenska ekonomiska föreningar uteslutes ur lagen eller att åtminstone vattenregleringsföreningar undantagas från lagens tillämplighetsområde».

Till stöd härför har anförts:

»Lagförslaget stadgar i § 2 förbud för svenska ekonomiska föreningar med vissa i § 18 angivna undantag att förvärva fast egendom, utan att Konungen därtill givit föreningen allmänt tillstånd eller tillstånd för särskilt fall. Detta förbud skulle komma att drabba bland annat föreningar för vattenregleringar, vilka icke finnas omnämnda i de i § 18 angivna undantagen.

Dylika föreningar äro redan bildade och med den utveckling vattenkraftindustrien tagit samt den växande insikten om betydelsen av sjöregleringar kan det med säkerhet förutses, att dylika föreningars antal skall avsevärt ökas. I det föreliggande förslaget till vattenlag förutsättes ock, att sammanslutningar i dylikt syfte skola komma till stånd. På grund av de betydande nationalekonomiska fördelar, som dessa sammanslutningars verksamhet är ägnad att bereda, är det av största vikt, att deras tillkomst och verksamhet befrämjas och icke genom inskränkande lagbestämmelser försvåras.

Den ovan åsyftade bestämmelsen i lagförslaget synes emellertid ägnad att bereda dylika svårigheter, som säkerligen kunna bliva av ganska allvarsam natur. Såsom justitierådet Sjögren enligt lagrådets protokoll den 15 december 1915 framhållit, gäller det här införande av en ny princip, som hittills varit för vårt rättssystem okänd, ett koncessionssystem, varigenom även *svenska* föreningars förvärv av fastighet göres beroende av Konungens tillstånd. Visserligen borde det kunna förutsättas, att Konungen skall komma att tillämpa lagen så, att Konungen anser sig skyldig att meddela tillstånd i alla de fall, då det icke finnes anledning antaga, att utlänningar erhålla majoritet eller eljes något avgörande inflytande i föreningar med ovan angivet syfte och därigenom bliva indirekt rådande över svenska fastigheter. Men alltför stor tillit torde dock icke kunna sättas härtill. Ett varnande exempel har man härvidlag i den hittills praktiserade tillämpningen av § 8 i kungl. förordningen om jordägares rätt över vattnet å hans grund, sådant detta lagrum lyder enligt lagen den 20 oktober 1899. Den där meddelade bestämmelsen, att i kungsådra icke må byggas utan att Konungen där-

till lämnar tillstånd, har nämligen använts för att vid dylika tillstånd foga villkor, som redan nu gå längre än de intressen kräva, vilka kungsådran är avsedd att skydda. Det har ock satts i fråga, att Kungl. Maj:t skulle i detta avseende gå ännu längre än hittills skett, nämligen genom införande i administrativ väg av viss koncessionstid och koncessionsavgifter, vilket uppenbarligen skulle vara stridande mot lagens mening. Man har till och med sett antydvas, att det vore av mindre betydelse, hurudan avsikten med lagen varit, det vore tillräckligt, att Kungl. Maj:t ägde *makt* att vid tillstånd till kungsådras överbyggande fästa snart sagt vilka villkor som helst.

Vad sålunda förekommit visar möjligheten av, att framdeles försök komma att göras för att förmå Kungl. Maj:t att utnyttja en lag sådan som den nu föreslagna i annat syfte än det, som ursprungligen föranlett förslagets framläggande. Otänkbart är icke heller, att under vissa förhållanden regeringar kunna giva efter för sådana påtryckningar.

Till förekommande av ett dylikt resultat är en ändring av förslaget erforderlig. Då ovan uttalade farhågor kunna tänkas gälla även föreningar av annat slag än regleringsföreningar och då, såsom justitierådet Sjögren framhållit, det är föga fara för att föreningsformen utnyttjas för att bereda utlänningar förfoganderätt över svenska fastigheter, synes den bästa lösningen vara, att förbudet för föreningar att förvärva fastigheter uteslutes ur lagen. Skulle det mot förmodan visa sig, att föreningsformen skulle i någon avsevärd utsträckning komma att användas för ett i strid mot lagens ändamål stående syfte, kan det framdeles tagas i övervägande, huruvida och i vad mån inskränkningar i föreningars rätt att förvärva fast egendom böra införas. Vad sålunda sagts angående föreningars förvärv av fast egendom torde ock i huvudsak gälla föreningars rätt att inmuta mineralfyndighet, förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift.

Skulle betänkligheter möta mot att lämna föreningar av alla slag frihet i nu angivna avseenden torde det icke vara omöjligt att i lagen införa liknande bestämmelser beträffande ekonomiska föreningar, som i förslagets § 2 stadgas beträffande aktiebolag. Även i fråga om ekonomiska föreningar skall förteckning föras över medlemmarna och kunna i stadgarna införas bestämmelser, som hindra utlänningar etc. att förvärva mer än en viss andel eller att erhålla rösträtt för mer än en viss mindre del av samtliga röster i föreningen.

Skulle icke heller en dylik ändring tryggt kunna genomföras, bör dock i allt fall kunna medgivas frihet för regleringsföreningar att för-

värva fast egendom. De äro nämligen i regel sammanslutningar av ägare av vattenfall i ett vattendrag. Då våra vattenfall med ett eller annat enstaka undantag ägas av svenska män och svenska bolag och så med hjälp av den föreslagna lagen även för framtiden måste förbliva, kan det icke vara mot den föreslagna lagens syftemål stridande, att sammanslutningar av vattenfallsägare tillåtas förvärva de fastigheter, som äro erforderliga för vattenregleringar. I allmänhet äro dessa fastigheter ock av ringa omfattning och värde för andra ändamål än just regleringarna. Regleringsföreningarna behöva nämligen i regel endast förvärva de områden, på vilka regleringsdammarna skola anläggas, de mindre områden, där rensningar och grävningar böra företagas, samt där kungsådra finnes, fisket på någon sträcka ovan och nedanför dammarna. I något enstaka fall kan det även bliva fråga om inköp av vattenfall, vilka i regleringssyfte behöva sänkas eller uppreppas.

Ett exempel på regleringsföreningars sammansättning och konstruktion giver Skattungens regleringsförening u. p. a., i vilken även staten enligt denna riksdags beslut skall ingå som medlem. Enligt denna förenings stadgar få endast ägare av vattenfall inom en viss del av Dalälven bliva medlemmar av föreningen, och den nödvändiga förutsättningen för föreningens verksamhet och bestånd är, att den kan förvärva de fastigheter, som erfordras för genomförande av den reglering, för vilken föreningen bildats.

Det synes sålunda vara tydligt, att regleringsföreningars sammansättning i allt fall icke behöver befaras bliva av beskaffenhet att desamma böra förhindras att förvärva fast egendom. Om också utländske män bliva deltagare i en förening, måste detta förutsätta att de äro ägare av fastigheter i Sverige. Och om de redan tillåtits att förvärva sådana, böra de icke betagas rätten att genom vattenregleringar öka värdet av samma fastigheter, ej heller beredas möjlighet att undandraga sig eventuell skyldighet ifråga om deltagande i nationalekonomiskt berättigade vattenregleringar.

Det torde vara så mycket mer anledning att lämna vattenregleringsföreningar sådan frihet — exempelvis genom ett tillägg till § 18 — som den föreslagna lagen icke synes vara avsedd att drabba sammanslutningar för sjösänkningar för odlingsändamål eller flottningsföreningar, vilka sammanslutningars art och verksamhet äro liknande regleringsföreningarnas. — Skulle något tvivel kunna råda därom, att föreningar eller bolag för sjösänkningar och flottningsföreningar äro undantagna från den föreslagna lagens tillämplighetsområde, bör densamma givetvis i denna del förtydligas.»

I fråga om motionärernas hemställan, att svenska ekonomiska föreningar generellt skulle uteslutas från lagförslagets tillämplighetsområde, får utskottet hänvisa till de skäl mot en sådan uteslutning som finnas anförda i den kungl. propositionen. Vad åter angår yrkandet, att i varje fall den föreslagna lagen icke måtte erhålla tillämpning å svenska föreningar för vattenregleringar, vill utskottet till en början anmärka, att motionärerna själva hålla före, att dylika föreningars behov av fastighetsförvärv i regel inskränker sig till områden erforderliga för anläggande av regleringsdammar, mindre områden, där rensningar och grävningar behöva företagas, samt någon gång vattenfall. En vattenregleringsförenings legitima behov av dylika mindre lägenheter torde emellertid kunna i allmänhet tillgodoses i den ordning, som anvisas i 4 och 5 §§ av förslaget. Att den omständigheten att dylikt förvärv skall underställas Kungl. Maj:ts befallningshavandes prövning skulle för föreningen innebära någon oskäligen tunga, kan utskottet icke medgiva. Vad åter angår fastigheter eller vattenfall av större omfattning än i 4 § avses, torde motionärerna ej hava förebragt tillräckliga skäl för yrkandet att vattenregleringsföreningarna i avseende på dylika naturtillgångar undantagas från den föreslagna lagens tillämplighetsområde.

Jämväl denna paragraf har undergått en mindre redaktionell jämkning.

Med anledning av de till lagförslaget hörande övergångsbestämmelserna har herr *Strömberg* i sin motion yrkat, att åt bolag, som enligt bestämmelserna i förslaget icke äger att utan Konungens tillstånd idka gruvdrift men som vid tiden för den föreslagna lagens ikraftträdande idkar sådan drift, måtte beredas rättighet att fortsätta med denna sin verksamhet, intill dess frågan om Konungens medgivande till gruvdriftens bedrivande hunnit avgöras.

Övergångsbestämmelserna.
Herr Strömbergs motion.

Till stöd härför har anförts:

»Det utländska inflytandet å våra gruvfyndigheter förtjänar visserligen att i fortsättningen kontrolleras och begränsas, men därvid måste å andra sidan tillses, att redan i gång varande företag icke mer eller mindre tillfälligt tvingas nedlägga sin drift, något som kan befaras bliva följderna om lagförslaget oförändrat antages. Förslaget saknar nämligen häremot skyddande övergångsbestämmelser och skulle därför kunna medföra, att åtskilliga gruvaktiebolag kunde bliva nödgade att omedelbart vid lagens ikraftträdande upphöra med sin drift utan att kunna fortsätta därmed, förrän de efter ansökan hos Kungl. Maj:t erhållit tillstånd till gruvrörelses bedrivande.

Lagförslaget förbjuder nämligen svenskt aktiebolag att bedriva gruvdrift, därest icke *antingen* Konungen givit bolaget lov till gruvdriften (§ 2) *eller* i bolagsordningen intagits sådant förbehåll, som omförmåles i lagförslagets § 2, *eller* slutligen vid lagens ikraftträdande svenska medborgare äga minst tre fjärdedelar av aktierna eller av röstvärdet för desamma, samt dessutom brev å motsvarande antal aktier av styrelsen försetts med påskrift enligt § 12 i lagförslaget (se § 14). I fråga om de två sistnämnda alternativen förutsättes ytterligare att aktierna i bolaget äro ställda till viss man. Intagande i bolagsordningen av sådant förbehåll, som ovan nämnes, skall enligt lagförslaget icke få registreras under andra villkor, än att samtidigt vederbörande bolagsstyrelse avgiver en försäkran, att de aktier, som förbehållet avser, icke innehavas av andra än som utan hinder av förbehållet må förvärva aktierna.

I fråga om de ganska talrika aktiebolag, vilka idka gruvdrift och där mer än en fjärdedel av bolagets aktier eller deras röstvärde ägas av utlänningar, följer av ovanstående, att samtliga dessa bolag vid lagens ikraftträdande omedelbart måste inställa sin rörelse, till dess Konungens medgivande till idkande av gruvdrift erhållits, ty ett sådant bolag fyller icke de villkor, som förutsättas för rätten att idka gruvdrift. Konungens tillstånd torde icke rimligen kunna begäras eller föreligga, förrän lagen trätt i kraft. Sådant förbehåll, som ovan avses, kan icke införas i bolagsordningen för dylikt bolag, enär ju styrelsen icke samtidigt kan försäkra, att de aktier, som förbehållet avser, icke innehavas av utlänningar.

Härav synes följa, att alla sådana bolag genast vid lagens ikraftträdande måste tillsvidare upphöra med sin drift. Ty det bör givetvis icke ifrågakomma att ett dylikt aktiebolag utan vidare fortsätter med driften i avvaktan på erhållande av svar å ansökan om Konungens tillstånd därtill. Lagen i och för sig får givetvis ej inbjuda till överträdelse och ett bolag, som på sådant sätt satte sig över lagen, skulle naturligtvis till följd därav bliva vid behandlingen av dess ansökan hos Konungen bedömt såsom lagbrytare och såsom mindre lämpligt att erhålla koncession.

Om lagförslaget antages i oförändrad form synes detta således kunna medföra orimliga och förlustbringande påföljder för ett stort antal av våra större och mindre gruvaktiebolag i mellersta och norra Sverige med sammanlagt säkerligen många tusen arbetare, vilka skulle riskera att bliva utan arbete och inkomster under den tid, som åtginge,

innan Kungl. Maj:ts tillstånd kunde erhållas. Då frågan om koncessioner till gruvdrifts idkande vore ny och det alltså icke funnes någon praxis rörande betingelserna för sådana koncessioner, så vore det att antaga, att ett stort antal myndigheter, såsom bergmästare, Konungens befallningshavande i olika län, kammarkollegium, kommerskollegium, justitiekanslern etc. komme att höras, innan koncession enligt den nya lagen av Kungl. Maj:t beviljades. Det är sålunda sannolikt, att dylika ärendens avgörande, åtminstone i början, kommer att kräva lång tid, varunder ifrågavarande bolag skulle vara dömda till överksamhet åtföljd av svåra rubbningar i fullgörandet av redan avtalade leveranser samt ekonomisk förlust för bolagen och deras anställda, deras leverantörer av kraft och andra förnödenheter samt deras avnämare.

Det måste därför anses påkallat, att, därest lagförslaget i övrigt vinner riksdagens bifall, till detsamma fogas en övergångsbestämmelse, som medgiver sådant bolag, vilket vid lagens ikraftträdande idkar gruvdrift och som enligt lagens föreskrift skulle vara hindrat att utan Konungens tillstånd idka sådan drift, rättighet att fortsätta med sin rörelse intill dess att Kungl. Maj:ts beslut i anledning av ansökan om driftens fortsättande kan hinna föreligga.

Ett sådant övergångsstadgande skulle förslagsvis kunna erhålla ungefär följande lydelse:

'Därest bolag, vilket enligt denna lags bestämmelser icke äger att utan Konungens tillstånd idka gruvdrift, vid tiden för lagens ikraftträdande idkar sådan drift, må sådant bolag utan hinder av denna lags föreskrifter ändock fortsätta med denna sin rörelse intill två månader efter lagens ikraftträdande, samt, därest bolaget inom nämnda tid hos Konungen ingivit ansökan om rättighet att idka gruvdrift, ytterligare intill dess ansökningen i fråga blivit av Konungen prövad.'

Ehuru lagförslaget vid en sammanställning av särskilda dess bestämmelser befinnes otvivelaktigt innebära, att stadgandena om förbud för utläningar eller med dem jämnställda svenska bolag eller föreningar att utan Konungens tillstånd bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift icke äga tillämpning ifråga om inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, vilken innehaves eller bearbetas på grund av rättighet, som förvärvats före lagens ikraftträdande, har utskottet dock, för undvikande av missförstånd, funnit lämpligt föreslå, att till övergångsbestämmelserna fogas ett uttryckligt stadgande av nämnda innebörd.

Utskottet.

Lag om ändrad lydelse av 68 § i gruvestadgan den 16 maj 1884.

Lag innefattande tillägg till lagen den 28 juni 1895 om handelsbolag och enkla bolag.

Lag om ändrad lydelse av 23, 54, 63, 91, 92, 94, 105 och 132 §§ i lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag, samt

Lag om ändrad lydelse av 6, 20 och 54 §§ i lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar.

Utskottet.

Vid granskning av nu nämnda lagförslag har utskottet ej funnit annat att erinra än följande.

I 92 § av förslaget till lag om ändrad lydelse av vissa paragrafer i lagen om aktiebolag stadgas, att om beslut, varigenom i bolagsordning intages förbehåll, som i 52 § 2 mom. sägs, icke avser bolagets samtliga aktier, och aktieägarne ej åsämjas beträffande vilka aktier förbehållet skall gälla, frågan därom skall avgöras genom lottning, som anställs å bolagsstämma i sammanhang med beslutet. Då sedermera i 94 § av samma förslag föreskrives, att vid registrering av beslut om sådan ändring i bolagsordningen som nyss nämnts skall företes en av styrelsens ledamöter egenhändigt underskriven försäkran, att enligt aktieboken de aktier, som förbehållet avser, icke innehavas av andra än som utan hinder av förbehållet må förvärva därmed avsedda aktier, läser härav följa, att den i 92 § föreskrivna lottning icke alltid kan verkställas mellan samtliga aktierna i ett bolag utan allenast mellan sådana aktier, som innehavas av rättssubjekt, vilka icke träffas av bestämmelserna i lagen om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

Då den under 5:o i 132 § av samma lagförslag vidtagna ändringen uteslutande torde hava föranletts av tillkomsten av ett nytt moment

i 54 §, har utskottet ansett »bestämmelse i 54 §» böra utbytas mot »bestämmelse i 54 § 1 mom. första punkten eller 2 mom.».

Med anledning av vad utskottet sålunda anført, får utskottet hemställa,

1:o) att riksdagen, med tillkännagivande, att det i förevarande proposition framlagda förslaget till lag om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick antagas, måtte i anledning av samma proposition för sin del antaga följande förslag till

Lag

om vissa inskränkningar i rätten att förvärva fast egendom eller gruva eller aktier i vissa bolag.

Med upphävande av kungörelsen den 3 oktober 1829 angående villkoren, varunder utländska män kunna förvärva och besitta fast egendom i riket, och med ändring av vad lag eller författning i övrigt innehåller stridande mot nedanstående bestämmelser förordnas som följer:

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

1 §.

Utländsk medborgare må ej utan Konungens för särskilt fall givna tillstånd här i riket förvärva fast egendom eller förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift, ej heller i något fall härstädes inmuta mineralfyndighet.

Vad sålunda är stadgat om utländsk medborgare skall ock tillämpas beträffande utländska bolag, föreningar, andra samfälligheter och stiftelser.

Kungl. Maj:ts förslag.

2 §.

Svenskt handelsbolag, vari finnes utländsk bolagsman, svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller svensk ekonomisk förening må ej här i riket förvärva fast egendom, inmuta mineralfyndighet, förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift, *utan att Konungen därtill givit bolaget eller föreningen allmänt tillstånd eller tillstånd för särskilt fall.*

Samma lag vare i fråga om svenskt aktiebolag, vars aktiebrev skola vara ställda till viss man, om icke i bolagsordningen intagits förbehåll som nedan sägs. Genom sådant förbehåll skall, där det ej innefattar strängare föreskrifter, bestämmas, att allenast viss del, vid varje tid *högst en fjärdedel*, av bolagets aktier eller, om aktier med olika röstvärde finnas, allenast så många aktier, att röstetalet för dem utgör viss del, *högst en fjärdedel*, av röstetalet för bolagets samtliga aktier, må genom teckning eller överlåtelse förvärfvas av utländsk medborgare, samfällighet eller stiftelse, av svenskt handelsbolag, vari finnes utländsk bolagsman, av svensk ekonomisk förening, av svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller av annat svenskt aktiebolag, i vars bolagsordning ej intagits förbehåll som nu är sagt, dock att utan hinder av förbehållet aktier må förvärfvas av svenskt bolag

Utskottets förslag.

2 §.

Svenskt handelsbolag, vari finnes utländsk bolagsman, svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller svensk ekonomisk förening må ej här i riket förvärva fast egendom, inmuta mineralfyndighet, förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift, *utan att Konungen för särskilt fall givit bolaget eller föreningen tillstånd därtill.*

Samma lag vare i fråga om svenskt aktiebolag, vars aktiebrev skola vara ställda till viss man, om icke i bolagsordningen intagits förbehåll som nedan sägs. Genom sådant förbehåll skall, där det ej innefattar strängare föreskrifter, bestämmas, att allenast viss del, vid varje tid *mindre än en femtedel*, av bolagets aktier eller, om aktier med olika röstvärde finnas, allenast så många aktier, att röstetalet för dem utgör viss del, *vid varje tid mindre än en femtedel*, av röstetalet för bolagets samtliga aktier, må genom teckning eller överlåtelse förvärfvas av utländsk medborgare, samfällighet eller stiftelse, av svenskt handelsbolag, vari finnes utländsk bolagsman, av svensk ekonomisk förening, av svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller av annat svenskt aktiebolag, i vars bolagsordning ej intagits förbehåll som nu är sagt, dock att utan hinder av förbehållet aktier

Kungl. Maj:ts förslag.

eller svensk förening, som *erhållit allmänt tillstånd enligt första stycket i denna paragraf* eller avses i 18 §.

Ändring av bolagsordning, i vad den innefattar förbehåll, varom i andra stycket är stadgat, må ej vidtagas utan Konungens medgivande.

Utskottets förslag.

må förvärfvas av svenskt bolag eller svensk förening, som avses i 18 §.

Ändring av bolagsordning, i vad den innefattar förbehåll, varom i andra stycket är stadgat, må ej vidtagas utan Konungens medgivande.

3 §.

Förvärv av aktie, som skett i strid mot förbehåll som i 2 § andra stycket sägs, vare ogillt.

Har någon, av vilken enligt sådant förbehåll aktie ej må genom teckning eller överlåtelse förvärfvas, annorledes bekommit aktie, medföre förbehållet ej inskränkning i rätten till teckning eller erhållande av det antal nya aktier i bolaget, som svarar mot hans andel i det förutvarande aktiekapitalet, ej heller inskränkning i den rätt att teckna eller erhålla nya aktier, som vid den tid, då han bekom aktien, enligt bolagsordningen var därmed förenad.

4 §.

Utan hinder av bestämmelserna i 2 § må svenskt bolag eller svensk förening förvärva hus, tomt, upp-lagsplats, mindre stenbrott, grus- eller lertag, mindre vattenfall, mindre torvmosse eller dylikt, om egendomen i den ordning 5 § stadgar prövas vara behöfelig för bolagets eller föreningens verksamhet.

4 §.

Utan hinder av bestämmelserna i 2 § må svenskt bolag eller svensk förening förvärva hus, tomt, upp-lagsplats, mindre stenbrott, *mindre* grus- eller lertag, mindre vattenfall, mindre torvmosse eller dylikt, om egendomen i den ordning 5 § stadgar prövas vara behöfelig för bolagets eller föreningens verksamhet.

Såsom mindre vattenfall må icke i något fall anses vattenfall, varur vid vanligt lågvatten uppenbarligen kunna uttagas mer än etthundra turbinhästkrafter. Ej heller må såsom mindre torvmosse anses torvmosse med en areal av mer än tjugufem hektar.

Den i denna paragraf stadgade

Kungl. Maj:ts förslag.

5 §.

Den i 4 § stadgade prövning åligger Konungens befallningshavande i det län, där den fasta egendomen är belägen.

Åskas sådan prövning, eller vill någon jämlikt 2 § för särskilt fall söka Konungens tillstånd att förvärva fast egendom, skall ansökan jämte fångeshandlingen ingivas till Konungens befallningshavande inom ett år från det fånget skedde. Försittes den tid, eller prövas fall som i 4 § avses icke vara för handen och varder ej heller, om Konungens tillstånd sökes, sådant beviljat, vare fånget ogillt.

Sökes Konungens tillstånd, åligger Konungens befallningshavande, såframt ej förvärvet godkännes enligt 4 §, att insända handlingarna jämte eget utlåtande till Konungen.

Över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, som nu sagts, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Närmare föreskrifter rörande den utredning, som må erfordras för Konungens befallningshavandes prövning i sådant ärende, meddelas av Konungen.

Är i enlighet med vad ovan i denna paragraf sagts frågan om rätt

Utskottets förslag.

prövning åligger Konungens befallningshavande i det län, där den fasta egendomen är belägen.

5 §.

Åskas sådan prövning som i 4 § sägs, eller vill någon jämlikt 1 eller 2 § för särskilt fall söka Konungens tillstånd att förvärva fast egendom, skall ansökan jämte fångeshandlingen ingivas till Konungens befallningshavande inom ett år från det fånget skedde. Försittes den tid, eller prövas fall som i 4 § avses icke vara för handen och varder ej heller, om Konungens tillstånd sökes, sådant beviljat, vare fånget ogillt.

Sökes Konungens tillstånd, åligger Konungens befallningshavande, såframt ej förvärvet godkännes enligt 4 §, att insända handlingarna jämte eget utlåtande till Konungen.

Över Konungens befallningshavandes beslut i ärende, som nu sagts, må klagan föras i den ordning, som för ekonomimål i allmänhet är stadgad.

Närmare föreskrifter rörande den utredning, som må erfordras för Konungens befallningshavandes prövning i sådant ärende, meddelas av Konungen.

Är i enlighet med vad ovan i

Kungl. Maj:ts förslag.

att förvärva egendom ännu ej avgjord, skall beträffande lagfart anses möta sådant hinder, som avses i 10 § av förordningen den 16 juni 1875 om lagfart å fång till fast egendom.

Utskottets förslag.

denna paragraf sagts frågan om rätt att förvärva egendom ännu ej avgjord, skall beträffande lagfart anses möta sådant hinder, som avses i 10 § av förordningen den 16 juni 1875 om lagfart å fång till fast egendom.

6 §.

Vad i 1 och 2 §§ är stadgat utgöre ej hinder för att medelst inrop å exekutiv auktion förvärva fast egendom eller inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet.

7 §.

Fast egendom, som förvärvats enligt vad i 6 § sägs, skall åter avyttras inom sådan tid, att lagfart å fånget kan sökas, förrän tre år förflutit från det den exekutiva auktionen vunnit laga kraft, därest ej dessförinnan de förhållanden, på grund av vilka inroparen icke ägt att utan Konungens tillstånd köpa egendomen annorledes än å exekutiv auktion, upphört eller inroparen erhållit Konungens tillstånd att behålla egendomen. Har sagda tid av tre år tilländalupit och visas ej att dessförinnan nämnda förhållanden upphört eller inroparen erhållit Konungens tillstånd att behålla egendomen, då skall, om ej av lagfartsprotokollet framgår, att egendomen är avyttrad, Konungens befallningshavande, med iakttagade av vad i 9 § stadgas, förordna, att egendomen skall säljas å offentlig auktion efter vad nedan sägs. Å sådan auktion må egendomen ej åter inropas av samma köpare. Om vad sålunda stadgats skall erinran införas i det köpebrev, som utfärdas i anledning av den exekutiva auktionen.

Av Konungens befallningshavande meddelat förordnande, som nu är nämnt, vare gällande, ändå att egendomen finnes hava varit av inroparen avyttrad eller sedermera avyttras. I övrigt skall så anses samt med ärendet i tillämpliga delar så förfaras, som hade enligt 28 § utsökninglagen meddelats förordnande om egendomens försäljning till gäldande av fordran, som däri äger bästa förmånsrätt; och skall försäljning ske, ändå att innehavareu av den fordran sådant bestrider. Vad i fråga om fast egendoms försäljning och köpeskillingens fördelning nämnda lag stadgar beträffande gäldenären skall i ärende, som nu

Kungl. Maj:ts förslag.

sägs, lämpas till egendomens ägare, och skall denne vara pliktig att betala kostnad, som ej kan i enlighet med 198 § utsökningslagen gäldas ur den försålda egendomen.

8 §.

Har sådant inrop av fast egendom, som enligt 6 § skett, varit erforderligt för skyddande av någon inroparens fordran eller rättighet, varför egendomen häftar på grund av in-teckning eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken, giver på därom gjord ansökan Konungen, därest särskilt hinder ej möter, inroparen tillstånd att behålla egendomen eller ock anstånd, som må erfordras för att egendomen skall kunna avyttras utan förlust.

Utskottets förslag.

8 §.

Har inrop av fast egendom, varom i 6 § sägs, skett för skyddande av någon inroparens fordran eller rättighet, varför egendomen häftar på grund av in-teckning eller jämlikt 11 kap. 2 § jordabalken, och visas sannolika skäl, att egendomen ej kunnat av inroparen utan förlust avyttras, äge Konungen på därom gjord ansökan medgiva anstånd med egendomens avyttrande efter ty skäligt prövas.

9 §.

Ansökan enligt 7 eller 8 § om tillstånd att behålla inropad fast egendom eller om anstånd med sådan egendoms avyttrande skall sist inom tre år från det den exekutiva auktionen vunnit laga kraft ingivas till Konungens befallningshavande, som med eget utlåtande överlämnar den till Konungen; och skall med förordnande, som enligt 7 § ankommer på Konungens befallningshavande, anstå till dess ansökningen av Konungen prövats.

10 §.

Har någon enligt vad i 6 § sägs förvärvat inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, skall han avyttra denna inom ett år, efter det den exekutiva auktionen vunnit laga kraft, eller inom den längre tid därefter, som Konungen för särskilt fall må

10 §.

Har någon enligt vad i 6 § sägs förvärvat inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, skall han avyttra denna inom ett år, efter det den exekutiva auktionen vunnit laga kraft, eller inom den längre tid därefter, som Konungen för särskilt fall må

Kungl. Maj:ts förslag.

efter ansökan bestämman, vid äventyr att, om ej dessförinnan de förhållanden, på grund av vilka inroparen ej ägt att utan Konungens tillstånd förvärva egendomen annorledes än å *offentlig* auktion, upphört eller inroparen erhållit Konungens tillstånd att behålla egendomen, försöks- eller gruvarbete, som inroparen efter nämnda tid företager, skall vara utan verkan till bevarande av rätt till fyndigheten eller gruvlägenheten.

Utskottets förslag.

efter ansökan bestämman, vid äventyr att, om ej dessförinnan de förhållanden, på grund av vilka inroparen ej ägt att utan Konungens tillstånd förvärva egendomen annorledes än å *exekutiv* auktion, upphört eller inroparen erhållit Konungens tillstånd att behålla egendomen, försöks- eller gruvarbete, som inroparen efter nämnda tid företager, skall vara utan verkan till bevarande av rätt till fyndigheten eller gruvlägenheten.

11 §.

Företager någon å inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, för vars förvärvande eller bearbetande Konungens tillstånd enligt vad ovan sägs erfordras, utan sådant tillstånd försöks- eller gruvarbete, vare arbetet utan verkan till bevarande av rätt till fyndigheten eller gruvlägenheten.

12 §.

Äger, då denna lag träder i kraft, svenskt aktiebolag, vars aktiebrev skola vara ställda till viss man, här i riket fast egendom med en areal av mer än *tvåtusen* hektar, häri icke inräknad å sådan egendom belöpande andel i mark, som vid skifte lämnats odelad eller avsatts för gemensamt behov, eller ock vattenfall eller del därav, varur vid vanligt lågvatten uppenbarligen kunna uttagas mer än *ettusen* turbinhästkrafter, eller innehar sådant aktiebolag på grund av rättighet, som förvärvats före denna lags trädande i kraft, inmutad mineralfyndighet, stenkolsfyndighet eller

12 §.

Äger, då denna lag träder i kraft, svenskt aktiebolag, vars aktiebrev skola vara ställda till viss man, här i riket fast egendom med en areal av mer än *ettusen* hektar, häri icke inräknad å sådan egendom belöpande andel i mark, som vid skifte lämnats odelad eller avsatts för gemensamt behov, eller ock vattenfall eller del därav, varur vid vanligt lågvatten uppenbarligen kunna uttagas mer än *femhundra* turbinhästkrafter, eller innehar sådant aktiebolag på grund av rättighet, som förvärvats före denna lags trädande i kraft, *här i riket* inmutad mineralfyndighet, stenkols-

Kungl. Maj:ts förslag.

gruvlägenhet, må aktier i bolaget, vilka vid lagens ikraftträdande ägas eller äro tecknade av svenska medborgare, bolag, föreningar, andra samfälligheter eller stiftelser, eller vilka utgivas i anledning av aktiekapitalets ökning, icke genom teckning eller överlåtelse förvärvas av utländsk medborgare, samfällighet eller stiftelse, ej heller av svenskt bolag eller svensk förening, som enligt 2 § allenast med Konungens *för särskilt fall givna* tillstånd äger förvärva fast egendom eller gruva; dock skall vad sålunda stadgats ej medföra inskränkning i den aktieägare tillkommande rätt till teckning eller erhållande av det antal nya aktier i bolaget, som svarar mot hans andel i det förutvarande aktiekapitalet, eller inskränkning i den rätt att teckna eller erhålla nya aktier, som vid denna lags trädande i kraft enligt bolagsordningen må tillkomma aktieägare.

Det åligger styrelsen att förse brev å sådana aktier, som äro underkastade nämnda inskränkning, med påskrift härom och att i aktieboken anmärka, vilka aktiebrev försetts med dylik påskrift. För verkställande av påskriften, såvitt angår aktiebrev som vid tiden för lagens ikraftträdande äro utgivna, har styrelsen att inom en månad efter sagda tid infordra samtliga dessa aktiebrev. Innan aktiebrev blivit av styrelsen försett med påskrift och anmärkning härom gjorts i aktie-

Utskottets förslag.

fyndighet eller gruvlägenhet, må aktier i bolaget, vilka vid lagens ikraftträdande ägas eller äro tecknade av svenska medborgare, bolag, föreningar, andra samfälligheter eller stiftelser, eller vilka utgivas i anledning av aktiekapitalets ökning, icke genom teckning eller överlåtelse förvärvas av utländsk medborgare, samfällighet eller stiftelse, ej heller av svenskt bolag eller svensk förening, som enligt 2 § allenast med Konungens tillstånd äger förvärva fast egendom eller gruva; dock skall vad sålunda stadgats ej medföra inskränkning i den aktieägare tillkommande rätt till teckning eller erhållande av det antal nya aktier i bolaget, som svarar mot hans andel i det förutvarande aktiekapitalet, eller inskränkning i den rätt att teckna eller erhålla nya aktier, som vid denna lags trädande i kraft enligt bolagsordningen må tillkomma aktieägare.

Det åligger styrelsen att förse brev å sådana aktier, som äro underkastade nämnda inskränkning, med påskrift härom och att i aktieboken anmärka, vilka aktiebrev försetts med dylik påskrift. För verkställande av påskriften, såvitt angår aktiebrev som vid tiden för lagens ikraftträdande äro utgivna, har styrelsen att inom en månad efter sagda tid infordra samtliga dessa aktiebrev. Innan aktiebrev blivit av styrelsen försett med påskrift och anmärkning härom gjorts i aktie-

Kungl. Maj:ts förslag.

boken, må utdelning å den eller de aktier, varå brevet lyder, ej äga rum.

Är aktiebolag ej vidare innehavare av egendom, som i första stycket sägs, må på ansökning av bolaget Konungen förordna, att bestämmelserna i denna § icke skola äga tillämpning i fråga om bolaget. I avseende å visst aktiebolag må Konungen ock i annat fall medgiva undantag från den i första stycket stadgade inskränkning i förfoganderätten över vissa aktier.

Utskottets förslag.

boken, må utdelning å den eller de aktier, varå brevet lyder, ej äga rum.

Är aktiebolag ej vidare innehavare av egendom, som i första stycket sägs, må på ansökning av bolaget Konungen förordna, att bestämmelserna i denna § icke skola äga tillämpning i fråga om bolaget. I avseende å visst aktiebolag må Konungen ock i annat fall medgiva undantag från den i första stycket stadgade inskränkning i förfoganderätten över vissa aktier.

13 §.

Har enligt vad i 2 § stadgas förbehåll införts i bolagsordningen för aktiebolag, som i 12 § avses, må aktie, beträffande vilken förbehållet ej gäller, förvärvas utan hinder av vad i sistnämnda § är föreskrivet.

14 §.

Äro, då denna lag träder i kraft, svenska medborgare ägare antingen av *minst tre fjärdedelar* av aktierna i aktiebolag, som i 12 § avses, eller, om i sådant bolag finnas aktier med olika röstvärde, av minst så många aktier i bolaget, att röstetalet för dem utgör *tre fjärdedelar* av röstetalet för bolagets samtliga aktier, då må, sedan brev å nämnda antal aktier av styrelsen försetts med påskrift enligt 12 § andra stycket och anteckning härom gjorts i aktieboken, bolaget utan hinder därav att bolagsordningen icke innehåller

14 §.

Äro, då denna lag träder i kraft, svenska medborgare ägare antingen av *mer än fyra femtedelar* av aktierna i aktiebolag, som i 12 § avses, eller, om i sådant bolag finnas aktier med olika röstvärde, av minst så många aktier i bolaget, att röstetalet för dem utgör *mer än fyra femtedelar* av röstetalet för bolagets samtliga aktier, då må, sedan brev å nämnda antal aktier av styrelsen försetts med påskrift enligt 12 § andra stycket och anteckning härom gjorts i aktieboken, bolaget utan hinder därav att bolagsordningen icke innehåller

Kungl. Maj:ts förslag.

förbehåll, varom i 2 § förmäles, åtnjuta den med sådant förbehåll för- enade rätt att förvärva fast egen- dom, inmuta mineralfyndighet, för- värva eller bearbeta inmutad mine- ralfyndighet eller idka gruvdrift.

Utskottets förslag.

förbehåll, varom i 2 § förmäles, åtnjuta den med sådant förbehåll för- enade rätt att förvärva fast egen- dom, inmuta mineralfyndighet, för- värva eller bearbeta inmutad mine- ralfyndighet eller idka gruvdrift.

15 §.

Styrelseledamot,

med vars begivande utlämnas aktiebrev, som i strid mot före- skriften i 12 § andra stycket första punkten ej försetts med påskrift som där sägs,

eller som mot bättre vetande låter i aktieboken göra anteckning i strid mot bestämmelsen i 12 § andra stycket första punkten,

eller som uppsåtligen underlåter att iakttaga föreskriften i 12 § andra stycket andra punkten,

eller som uppsåtligen låter i strid mot bestämmelsen i 12 § andra stycket tredje punkten verkställa utdelning till aktieägare, straffes med böter från och med femtio till och med tvåtusen kronor eller fängelse.

Underlåter styrelseledamot i annat fall än nyss är sagt att iakttaga föreskrift, som är meddelad i 12 § andra stycket första eller andra punkten, straffes med böter från och med fem till och med femhundra kronor.

Ej må straff, som ovan är stadgat, tillämpas, om förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

16 §.

Böter, som ådömas enligt denna lag, skola tillfalla kronan. Saknas tillgång till böternas fulla gäldande, skola de förvandlas enligt allmänna strafflagen.

17 §.

Utländsk medborgare, som här i riket förvärvat fast egendom eller förvärvat eller bearbetar inmutad mineralfyndighet eller idkar gruvdrift, vare, om han ej är i riket bosatt, pliktig att hava ett i orten bosatt

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

ombud, som är svensk medborgare och skall vid de tillfällen, då huvudmannen icke vistas i riket, äga att i angelägenheter, som röra fastigheten eller gruvan, å huvudmannens vägnar mottaga stämningar, kallelser och andra delgivanden samt svara vid domstolar och hos andra ämbetsmyndigheter. Det åligger ock utländsk medborgare, som nu är nämnd, att hos Konungens befallningshavande i det län, där den fasta egendomen eller gruvan är belägen, göra anmälan angående ombudets namn och vistelseort samt beträffande ombyte av ombud. Iakttages ej vad sålunda är stadgat, äge Konungens befallningshavande i förekommande fall att med laga verkan utse ombud å utlänningens vägnar.

Vad i första stycket stadgas om utländsk medborgare äge motsvarande tillämpning beträffande utländsk samfällighet eller stiftelse.

18 §.

De i denna lag föreskrivna inskränkningarna i rätten att förvärva fast egendom eller inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet skola ej äga tillämpning å förvärv genom *arv, giftorätt* eller testamente.

Vad denna lag innehåller om inskränkning i rätten för bolag eller förening att förvärva fast egendom, inmuta mineralfyndighet, förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift så ock att förvärva aktier i vissa bolag skall, såvitt angår svenskt bolag eller svensk förening, icke tillämpas i avseende å bankaktiebolag, solidariskt bankbolag, järnkotoret, sparbank, försäkringsbolag, sjukkassa, understödsförening eller annan försäkringsförening, aktiebolag eller förening, som erhållit statslån från egnahemslånefonden, eller förening med ändamål att främja medlem-

Bihang till riksdagens protokoll 1916.

18 §.

De i denna lag föreskrivna inskränkningarna i rätten att förvärva fast egendom eller inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet skola ej äga tillämpning å förvärv genom *giftorätt, arv* eller testamente.

Vad denna lag innehåller om inskränkning i rätten för bolag eller förening att förvärva fast egendom, inmuta mineralfyndighet, förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift så ock att förvärva aktier i vissa bolag skall såvitt angår svenskt bolag eller svensk förening, icke tillämpas i avseende å bankaktiebolag, solidariskt bankbolag, järnkotoret, sparbank, försäkringsbolag, sjukkassa, understödsförening eller annan försäkringsförening, aktiebolag eller förening, som erhållit statslån från egnahemslånefonden, eller förening med ändamål att främja medlem-

9 saml. 26 häft. (Nr 34.)

Kungl. Maj:ts förslag.

marnas ekonomiska intressen genom att anskaffa livsmedel eller andra förnödenheter åt medlemmarna, avsätta alster av medlemmarnas verksamhet, bereda bostäder åt medlemmarna eller anskaffa lån åt medlemmarna.

Utskottets förslag.

marnas ekonomiska intressen genom att anskaffa livsmedel eller andra förnödenheter åt medlemmarna, avsätta alster av medlemmarnas verksamhet, bereda bostäder åt medlemmarna eller anskaffa lån åt medlemmarna.

19 §.

Vad utöver bestämmelserna i denna lag är stadgat angående förbud i vissa fall för bolag och förening att förvärva fast egendom skall fortfarande gälla.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Vad i 11 § av denna lag stadgas skall ej äga tillämpning i fråga om inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, vilken innehaves eller bearbetas på grund av rättighet, som förvärvats, innan denna lag trätt i kraft.

Från denna lags tillämpning äger Konungen medgiva sådant undan-

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Vad i denna lag stadgas därom, att inmutad mineralfyndighet ej må bearbetas eller gruvdrift idkas utan Konungens tillstånd, så ock att, där någon å inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, för vars förvärvande eller bearbetande Konungen tillstånd erfordras, utan sådant tillstånd företager försöks- eller gruvarbete, arbetet skall vara utan verkan till bevarande av rätt till fyndigheten eller gruvlägenheten, äge ej tillämpning i fråga om inmutad mineralfyndighet eller gruvlägenhet, vilken innehaves eller bearbetas på grund av rättighet, som förvärvats, innan denna lag trätt i kraft.

Från denna lags tillämpning äger Konungen medgiva sådant undan-

Kungl. Maj:ts förslag.

tag, som må föranledas av bestämelse i traktat, vilken med främmande makt slutits före lagens trädande i kraft.

Utskottets förslag.

tag, som må föranledas av bestämelse i traktat, vilken med främmande makt slutits före lagens trädande i kraft.

2:o) att riksdagen måtte godkänna följande genom ifrågavarande proposition framlagda lagförslag, nämligen

Lag

om ändrad lydelse av 68 § i gruvestadgan den 16 maj 1884.

Häri genom förordnas, att 68 § i gruvestadgan den 16 maj 1884 skall erhålla följande ändrade lydelse:

Om vissa inskränkningar i rätten att inmuta mineralfyndighet eller förvärva eller bearbeta inmutad mineralfyndighet eller idka gruvdrift är särskilt stadgat.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

samt

Lag

innefattande tillägg till lagen den 28 juni 1895 om handelsbolag och enkla bolag.

Såsom tillägg till vad i lagen den 28 juni 1895 om handelsbolag och enkla bolag är stadgat om handelsbolag förordnas som följer:

Utlänning må ej, ändå att han erhållit Konungens medgivande att i riket idka näring, här sluta handelsbolag eller i handelsbolag ingå,

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

utan att han därtill erhållit Konungens tillstånd. Sökes sådant tillstånd, skall visas, att angående bolagets slutande eller inträde i bolaget träffats avtal, som omedelbart fullbordas genom tillståndets beviljande.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Från denna lags tillämpning äger Konungen medgiva sådant undantag, som må föranledas av bestämmelse i traktat, vilken med främmande makt slutits före lagens trädande i kraft.

3:o) att riksdagen, med tillkännagivande, att det i propositionen framlagda förslaget till lag om ändrad lydelse av 23, 54, 63, 91, 92, 94, 105 och 132 §§ i lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag, icke kunnat av riksdagen i oförändrat skick bifallas, måtte för sin del antaga följande förslag till

Lag

**om ändrad lydelse av 23, 54, 63, 91, 92, 94, 105 och 132 §§ i lagen
den 12 augusti 1910 om aktiebolag.**

Härigenom förordnas, att 23, 54, 63, 91, 92, 94, 105 och 132 §§ i lagen den 12 augusti 1910 om aktiebolag skola erhålla följande ändrade lydelse:

23 §.

Ansökning om bolagets registrering skall göras av dess styrelse. I sådan ansökning skola uppgivas dels stiftarnas och styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist, dels bolagets postadress,

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

dels ock, där befogenhet att teckna bolagets firma ej skall utövas allenast av styrelsen, vilken eller vilka, var för sig eller i förening, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än styrelseledamot eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist.

Vid ansökningen skola fogas

1) stiftelseurkunden, försedd med påskrift om uppvisande, som i 9 § sägs, samt övriga i 14 § 2 mom. angivna handlingar, så ock styrkta avskrifter av samtliga dessa handlingar;

2) av notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkt avskrift av protokollet vid konstituerande stämman, så ock, där annan stämman hållits, av det därvid förda protokollet;

3) två på enahanda sätt, som under 2) sägs, till riktigheten styrkta exemplar av bolagsordningen;

4) en med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter försedd handling, innehållande *dels* uppgift, huru mycket blivit tecknat, med avdrag ej mindre i anledning av övertäckning, där sådan ägt rum, än ock för aktierätt, som av aktietecknare må hava enligt 30 § förverkats och ej av annan övertagits, ävensom huru mycket av det belopp, vartill aktiekapitalet sålunda uppgår, blivit inbetalt, *dels ock* försäkran, att den sålunda anmälda inbetalningen fullgjorts i penningar eller annat i enlighet med stiftelseurkundens bestämmelser;

5) bevis om tillstånd, som, efter ty i 3, 57 eller 63 § sägs, må vara av Konungen meddelat.

54 §.

Ej må till aktieägarna annorledes än i följd av aktiekapitalets nedsättning, efter ty i 49 eller 50 § sägs, utbetalas annat än den vinst, som förefinnes enligt fastställd balansräkning för sista året, i den mån vinsten ej skall avsättas till reservfonden. Varder vinstutdelning beslutad och verkställd i strid med vad sålunda stadgats eller med bestämmelse i bolagsordningen, vare de, som uppburit sådan utdelning, skyldiga att återbära densamma; och ansvare därjämte de, som deltagit i beslutet, en för alla och alla för en, för den brist, som vid återbäringen kan uppkomma.

Har efter aktiebolags bildande i bolagsordningen intagits förbehåll,

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

som i 52 § 2 mom. sägs, må, innan förbehållet enligt 26 § 2 mom. angivits å aktiebrevet, utdelning å den eller de aktier, varå brevet lyder, ej åga rum.

63 §.

I bolagsordningen må bestämmas, att styrelsen äger bemyndiga annan än styrelseledamot att teckna bolagets firma; och äge jämväl bolagsstämman tillåta styrelsen att meddela sådant bemyndigande. I fråga om den, som sålunda erhållit rätt att teckna bolagets firma, skall tillämpas vad som enligt 58 och 59 §§ gäller beträffande styrelseledamot, som äger teckna firman.

Bemyndigande, som i denna paragraf avses, må ej meddelas annan än här i riket bosatt svensk medborgare, med mindre Konungen för särskilt fall det medger.

91 §.

Beslut, som innefattar sådan ändring av bolagsordningen, att rättsförhållandet mellan redan utgivna aktier rubbas, eller att förbehåll, som i 52 § 1 mom. sägs, i bolagsordningen intages, vare ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom. Om beslut, varigenom i bolagsordningen intages förbehåll, som i 52 § 2 mom. sägs, gälle vad i 4 mom. av denna § stadgas.

Beslut avseende ändring av bolagsordningen i fråga om grunderna för utövande av rösträtt och för fattande av beslut å bolagsstämma eller om användande av bolagets vinst eller av bolagets behållna tillgångar vid dess upplösning, så ock beslut om sådan ändring av bolagsordningen, att däri intages förbehåll, som i 138 § sägs, eller att tiden för bolagets bestånd förlänges, vare ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, samt å den stämma, som sist hålles, biträts av samtliga röstande och dessa tillika företrätt minst tre fjärdedelar av hela aktiekapitalet.

Beslut avseende ändring av bolagsordningen i fråga om föremålet för bolagets verksamhet vare ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, samt å den stämma, som sist hålles, biträts av minst tre fjärdedelar av de röstande och dessa tillika före-

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

trätt minst tre fjärdedelar av hela aktiekapitalet. I fråga om giltighet av beslut om sådan ändring av bolagsordningen, att aktiekapitalet må ökas, vare, där aktier med olika rätt finnas, lag, som nu är sagt; dock erfordras, att de röstande, som biträtt beslutet, företrätt jämväl minst tre fjärdedelar av varje särskilt slag av aktier.

Beslut om annan ändring av bolagsordningen vare ej giltigt, med mindre samtliga aktieägare förenat sig därom eller beslutet fattats å två på varandra följande bolagsstämmor, därav minst en ordinarie, och å den stämma, som sist hålles, biträtts av minst två tredjedelar av de röstande.

Är för giltighet av beslut, varom nu är sagt, något ytterligare villkor bestämt i bolagsordningen, lände ock det till efterrättelse.

Har i bolagsordningen intagits bestämmelse, enligt vilken annan bestämmelse ej må ändras, utan att Konungen därtill lämnat medgivande, må ej heller den förra bestämmelsen utan Konungens medgivande ändras.

92 §.

Beslut, som i 91 § 3 mom. 2 punkten avses, så ock beslut enligt samma paragrafs 4 och 5 mom. om sådan ändring av bolagsordningen, att aktier med företrädesrätt må utfärdas, skall innehålla bestämmelser om det belopp, vartill nya aktier må utgivas, om de rättigheter, som i förhållande till de förutvarande aktierna skola tillkomma de nya, samt om den rätt till teckning eller erhållande av nya aktier, som vid aktiekapitalets ökning må tillkomma varje särskilt slag av aktier.

Avser beslut, varigenom i bolagsordning intages förbehåll, som i 52 § 2 mom. sägs, icke bolagets samtliga aktier, och åsämjas ej aktieägarna, beträffande vilka aktier förbehållet skall gälla, varde frågan därom avgjord genom lottning, som anställes å bolagsstämma i sammanhang med beslutet.

94 §.

Beslut om ändring av bolagsordningen skall av styrelsen ofördröjligen anmälas för registrering och må ej gå i verkställighet, innan registrering skett.

Vid anmälan fogas, i två exemplar, av notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevitnade namnunderskrifter styrkt avskrift av protokoll, som förts i ärendet, ävensom, där fråga är om

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

beslut avseende sådan ändring av bolagsordningen, att däri intages förbehåll, som i 52 § sägs, bevis att förbehållet blivit antecknat å varje brev å aktie, som detsamma avser, samt, där förbehållet är sådant, som i 52 § 2 mom. sägs, en av styrelsens ledamöter egenhändigt underskriven försäkran, att enligt aktieboken de aktier, som förbehållet avser, icke innehavas av andra än som utan hinder av förbehållet må förvärva därmed avsedda aktier. Styrelseledamöternas namnteckningar å denna försäkran skola vara av vittnen styrkta.

105 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att bolaget trätt i likvidation. Därvid skola uppgivas

dels likvidatorernas samt, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna bolagets firma ej skall utövas allenast av likvidatorerna gemensamt, vilken eller vilka, var för sig eller i förening, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än likvidator eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist.

Avgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna bolagets firma eller ändrar likvidator eller suppleant eller eljest någon, som, ensam eller i förening med annan, berättigats teckna firman, sitt hemvist, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras av likvidatorerna.

Vid anmälan, att likvidator eller suppleant utsetts, skall fogas styrkt avskrift av protokoll eller annan handling, som bestyrker anmälan's riktighet, jämte bevis om tillstånd, som, efter ty i 104 § sägs, må vara av Konungen meddelat.

132 §.

Med böter från och med femtio till och med två tusen kronor eller fängelse straffes

1) stiftare, som mot bättre vetande i stiftelseurkunden, i teckningslista eller i skriftlig handling, som åbe-

132 §.

Med böter från och med femtio till och med två tusen kronor eller fängelse straffes

1) stiftare, som mot bättre vetande i stiftelseurkunden, i teckningslista eller i skriftlig handling, som åbe-

Kungl. Maj:ts förslag.

ropas i listan eller bifogas densamma eller eljest framlägges å konstituerande stämman, meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

3) styrelseledamot, med vars begivande utfärdas aktiebrev, vilket utan Konungens lov är ställt till innehavaren, eller i vilket aktie angives lyda å mindre belopp än i denna lag är medgivet, eller i vilket mot föreskriften i 26 § 2 mom. förbehåll, som där sägs, ej angivits;

4) styrelseledamot eller likvidator, där han mot bättre vetande i skriftlig handling, som framlägges å bolagsstämma eller annorledes hålles tillgänglig för aktieägarna, rörande bolagets angelägenheter meddelar oriktig uppgift eller mot bättre vetande vare sig låter i aktieboken göra anteckning i strid med bestämmelserna i 28 § 1 och 3 mom. eller underlåter ombesörja, att förändring i äganderätt till aktie varder jämlikt 28 § 1, 2 och 3 mom. antecknad i aktieboken;

5) styrelseledamot eller likvidator, som uppsåtligen i strid med bestämmelse i 54 § låter verkställa utbetalning till aktieägare;

6) styrelseledamot, som vid upprättande av balansräkning mot bättre vetande förfar i strid med bestämmelserna i 56 §;

Bihang till riksdagens protokoll 1916. 9 saml. 26 häft. (Nr 34.)

Utskottets förslag:

ropas i listan eller bifogas densamma eller eljest framlägges å konstituerande stämman, meddelar oriktig uppgift;

2) styrelseledamot eller annan, som vid anmälan till registrering mot bättre vetande meddelar oriktig uppgift;

3) styrelseledamot, med vars begivande utfärdas aktiebrev, vilket utan Konungens lov är ställt till innehavaren, eller i vilket aktie angives lyda å mindre belopp än i denna lag är medgivet, eller i vilket mot föreskriften i 26 § 2 mom. förbehåll, som där sägs, ej angivits;

4) styrelseledamot eller likvidator, där han mot bättre vetande i skriftlig handling, som framlägges å bolagsstämma eller annorledes hålles tillgänglig för aktieägarna, rörande bolagets angelägenheter meddelar oriktig uppgift eller mot bättre vetande vare sig låter i aktieboken göra anteckning i strid med bestämmelserna i 28 § 1 och 3 mom. eller underlåter ombesörja att förändring i äganderätt till aktie varder jämlikt 28 § 1, 2 och 3 mom. antecknad i aktieboken;

5) styrelseledamot eller likvidator, som uppsåtligen i strid med bestämmelse i 54 § 1 mom. första punkten eller 2 mom. låter verkställa utbetalning till aktieägare;

6) styrelseledamot, som vid upprättande av balansräkning mot bättre vetande förfar i strid med bestämmelserna i 56 §;

Kungl. Maj:ts förslag.

7) revisor eller enligt 107 § förordnad god man, där han i berättelse eller utlåtande eller annan handling, som framlägges å stämma eller annorledes hålles tillgänglig för aktieägarna, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande bolagets angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som av honom granskats;

8) revisor, som, därest han insett eller bort inse, att skada därav kunnat följa, yppar något av vad vid granskningen av styrelsens förvaltning eller bolagets räkenskaper kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande av hans uppdrag;

9) en var, som falskeligen avger sådan försäkran, som omförmäles i 76 § 2 mom.

Ej må straff, som ovan är stadgat, tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

Utskottets förslag.

7) revisor eller enligt 107 § förordnad god man, där han i berättelse eller utlåtande eller annan handling, som framlägges å stämma eller annorledes hålles tillgänglig för aktieägarna, mot bättre vetande lämnar oriktig uppgift rörande bolagets angelägenheter eller uppsåtligen underlåter att göra anmärkning mot dylik uppgift i handling, som av honom granskats;

8) revisor, som, därest han insett eller bort inse, att skada därav kunnat följa, yppar något av vad vid granskningen av styrelsens förvaltning eller bolagets räkenskaper kommer till hans kännedom, utan att det med nödvändighet erfordras för fullgörande av hans uppdrag;

9) en var, som falskeligen avger sådan försäkran, som omförmäles i 76 § 2 mom.

Ej må straff, som ovan är stadgat, tillämpas, där förseelsen enligt allmänna strafflagen bör beläggas med strängare straff.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt därå meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Innehar, då denna lag träder i kraft, annan än här i riket bosatt svensk medborgare bemyndigande att teckna firman för aktiebolag, i vilket han icke är styrelseledamot, likvidator eller suppleant för sådan, och sökes ej inom nittio dagar efter lagens ikraftträdande Konungens medgivande för innehavaren att bibehållas vid bemyndigandet, eller varder dylik ansökning, som gjorts inom nämnda tid, av Konungen avslagen, upphøre bemyndigandet att gälla.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

4:o) att riksdagen måtte godkänna här nedan intagna, genom propositionen framlagda förslag till

Lag

om ändrad lydelse av 6, 20 och 54 §§ i lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar.

Häri genom förordnas, att 6, 20 och 54 §§ i lagen den 22 juni 1911 om ekonomiska föreningar skola erhålla följande ändrade lydelse:

6 §.

Ansökning om föreningens registrering skall göras av dess styrelse. I sådan ansökning skola uppgivas dels styrelseledamöternas samt, där suppleanter i styrelsen utsetts, deras fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist, dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utövas allenast av styrelsen, vilken eller vilka, var för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än styrelseledamot eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist.

Vid ansökningen skola fogas

1) två av notarius publicus eller med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter styrkta exemplar av föreningens stadgar ävensom, där ej vad i 65 § 1 mom. är stadgat äger tillämpning, en med styrelseledamöternas egenhändiga, bevittnade namnunderskrifter försedd försäkran, att medlemmarnas antal uppgår till minst fem;

2) på enahanda sätt, som under 1) sägs, till riktigheten styrkt avskrift av protokoll vid sammanträde med föreningens medlemmar, utvisande, att stadgarna blivit antagna, ävensom av dylikt protokoll eller annan handling, varav framgår, att styrelse blivit utsedd.

20 §.

För ekonomisk förening skall finnas en styrelse, bestående av en eller flera ledamöter.

*Kungl. Maj:ts förslag.**Utskottets förslag.*

Styrelsen äge i enlighet med vad i denna lag är stadgat förvalta föreningens angelägenheter. Den äge ock bemyndiga annan vare sig inom eller utom styrelsen att teckna föreningens firma (firmatecknare). Har i stadgarna eller av föreningssammanträde gjorts inskränkning i styrelsens rätt att utse firmatecknare, lände den till efterrättelse.

Styrelsen väljes å föreningssammanträde; dock må i stadgarna kunna bestämmas, att styrelsen eller ledamot av densamma skall på annat sätt utses.

Styrelseledamot skall vara medlem i föreningen; dock må, där bolag eller annan samfällighet eller stiftelse är medlem i föreningen, ledamot av den samfällighets eller stiftelses styrelse eller delägare i samfälligheten vara ledamot av föreningens styrelse.

Ledamot av styrelsen, så ock firmatecknare, som utom styrelsen utses, skall vara här i riket bosatt svensk medborgare, där ej Konungen för viss förening medgiver undantag.

Styrelseledamot må ej utses för längre tid än två år. Styrelseledamot må, ändå att den tid, för vilken han blivit utsedd, ej gått till ända, skiljas från uppdraget genom beslut av den, som utsett honom.

Avgår av föreningen vald styrelseledamot, innan den tid, för vilken han blivit vald, gått till ända, och finnes ej suppleant, åligger det övriga styrelseledamöter, såframt styrelsen ej är beslutför med kvarstående ledamöter eller enligt stadgarna fulltalig styrelse alltid skall förefinnas, att ofördröjligen föranstalta om val av ny ledamot.

Sker ändring i styrelsens sammansättning eller i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall styrelsens ordförande därom ofördröjligen göra anmälan för registrering.

54 §.

Likvidatorerna skola ofördröjligen för registrering anmäla, att föreningen trätt i likvidation. Därvid skola uppgivas

dels likvidatorernas samt, där suppleanter utsetts, deras fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist,

dels ock, där befogenhet att teckna föreningens firma ej skall utövas allenast av likvidatorerna gemensamt, vilken eller vilka, var för sig eller gemensamt, sådan befogenhet tillkommer.

Skall annan än likvidator eller suppleant äga nämnda befogenhet, varde uppgift lämnad jämväl å hans fullständiga namn ävensom nationalitet och hemvist.

Kungl. Maj:ts förslag.

Utskottets förslag.

Avgår likvidator eller suppleant eller utses ny sådan eller sker ändring i fråga om rätten att teckna föreningens firma, skall ock därom anmälan för registrering ofördröjligen göras av likvidatorerna.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen enligt dära meddelad uppgift utkommit från trycket i Svensk författningssamling.

Innehar, då denna lag träder i kraft, annan än här i riket bosatt svensk medborgare bemyndigande att teckna firman för förening, i vilken han icke är styrelseledamot, likvidator eller suppleant för sådan, och sökes ej inom nittio dagar efter lagens ikraftträdande Konungens medgivande för innehavaren att bibehållas vid bemyndigandet, eller varder dylik ansökning, som gjorts inom nämnda tid, av Konungen avslagen, upphøre bemyndigandet att gälla.

samt 5:o) att de i ärendet väckta motioner, i den mån de ej kunna anses besvarade genom vad utskottet ovan anfört, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 12 maj 1916.

På lagutskottets vägnar:

ALBERT PETERSSON.

Reservation:

av herr *Lindhagen*, som beträffande 2 § anført:

»Lagförslaget avser att giva nya uttömmande föreskrifter om utlänningars fastighetsförvärv och förekomma det kringgåendé av förbudet mot sådana förvärv, som äger rum genom obehindrad rätt för utlänning att förvärva aktier i jordägande bolag.

Under det förslaget enligt 1 § förbjuder utländsk undersåte att utan tillstånd förvärva ens någon bråkdelen av fast egendom tillåter det däremot uti 2 §, att detta dock kan få ske genom förvärv av mindre än en femtedel av aktiekapitalet.

Det till lagrådet remitterade förslaget innehöll ej något sådant medgivande. Norrlandskommittén gjorde i sitt förslag ej någon hemställan i detta avseende. Aktiebolagskommitténs förslag i ämnet kände på sin tid ej heller till något sådant. Den norska motsvarande lagstiftningen innehåller ej heller dylikt medgivande.

Tillåtelsen till visst aktieförvärv har tillkommit på hemställan inom lagrådet. Det enda där anförda skälet var att det undantagslösa förbudet »synes vara att gå för långt» och att syftet måste vara att utestänga »övervägande» utländskt inflytande.

I anledning härav yttrade justitieministern (sid. 127 i propositionen), att den ståndpunkt det till lagrådet remitterade förslaget intog, »är obestriddligen den enda, som giver fullständig trygghet». Särskilda förhållanden, erinrades vidare, kunna tänkas föranleda kombinationer, enligt vilken en ganska ringa kvotdel av bolagets aktier bereder innehavaren ett mycket starkt, kanske för tillfället övermäktigt inflytande i bolagets angelägenheter. Men en praktiskt tillfredsställande lindring syntes dock enligt justitieministerns mening kunna vinnas genom ett förbehåll med en viss begränsning och det vore givetvis »i hög grad önskvärdt, att det inhemska näringslivets frihet icke inskränkes mera än förhållandena med nödvändighet påkalla».

Den erinran inom lagrådet, vartill sålunda tagits hänsyn, är icke uttryck för någon lagrådets särskilda kompetens att bedöma denna speciella sak. Snarare torde det vara ett utslag av den tvekan inför en dylik lagstiftnings »intrång i näringslivet» vartill lagrådets majoritet i ingressen till sin granskning givit uttryck.

Det ifrågasatta partiella tillståndet för utländskt aktieförvärv synes mig därför böra utgå. Oavsett detta instämmer jag i utskottets hemställdan om borttagandet av den föreslagna Konungens allmänna dispensrätt. Bolags fastighetsförvärv utöver vad i § 4 medgives äro icke i regel önskvärda och de skäliga undantag därifrån, som böra medgivas, kunna därför, såsom i det till lagrådet remitterade förslaget ock föreslogs lämpligast sökas för varje särskilt fall.

Det hemställes alltså,

att riksdagen måtte besluta, att
dels 2 § må erhålla följande lydelse:
»Svenskt — — — — därtill.

Samma lag vare i fråga om svenskt aktiebolag, vars aktiebrev skola vara ställda till viss man, om icke i bolagsordningen intagits förbehåll att utan Konungens för visst fall givna tillstånd bolagets aktier icke må genom teckning eller överlåtelse förvärfvas av utländsk medborgare, samfällighet eller stiftelse, av svenskt handelsbolag, vari finnes utländsk bolagsman, av svensk ekonomisk förening, av svenskt aktiebolag, vars aktiebrev må ställas till innehavaren, eller av annat svenskt aktiebolag, i vars bolagsordning ej intagits förbehåll som nu är sagt, dock att utan hinder av förbehållet aktier må förvärfvas av svenskt bolag eller svensk föörening, som avses i 18 §.

Ändring — — — — medgivande.
och *dels* i följd härav 13 och 14 §§ utgå.